

1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesine tevfikan mal almamış olan maaş sahiplerinin istihkaklarının sureti temini hakkında 1/140 numaralı kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/1961

3 - VII - 1931

B. M. M. Yüksek Reisliğine

1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesine tevfikan şimdiye kadar mal almamış olan maaş sahiplerinin istihkaklarının sureti temini hakkında Maliye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 1 - VII - 1931 tarihli içtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Dahiliye vekâletine yazılan 24 - VI - 1931 tarihli ve 798 numaralı tezkere suretidir

18 - VI - 1931 tarih ve 9192/417 numaralı tezkereniz cevabıdır :

Emlâki mazbuta yurtluk, ocaklık maaşlarından sermayeye kalbolunup mukaddema kısmı mühimmi itfa edilmiş olan istihkakların 1931 senesinde itmamını istihdaf eden işbu kanun lâyihası 930 senesi zarfında iskân ve teffiz muamelâtının daha emin bir tarzda cereyanını temin ve teshil noktasından 341 senesile müteakıp senelerde meri olan 341 muvazenei umumiye kanununun bu hususa taallûk eden maddesine 1930 senesinde meriyet verilmiş olmasından mütevellit hukukî ve kanunî zaruretlerden doğmuş olduğu ve müddeti kanuniyenin meriyet senelerinde muamelât ve muhaberatın uzamasından veya diğer meşru sebeplerden temin edilmeyip kısmı azamının idare safhaları intaç edilerek tekemmül etmiş halde bulunan bu hakların işarı devletleri mucibince kapitalize edilmesi şekli aynı esastan doğan hakların aynı mikyaslarla ve muhtelif neticeler verecek şekilde tatmini çarelerinin araştırılması demek olacağı bu kanuna göre verilecek arazinin 1771 numaralı kanun mucibince satılması mecburî ve satış bedelleri mübadiller ve gayrimübadillere muhassas mübadil arazisi ile alâkadar olmadığı ve şimdiye kadar mukabilleri verilmemiş tesbit edilen istihkakın cüziyeti ve kabili tevzi arazinin miktarı itibarile bundan arazi tevziinden istifade edecek çiftçilerin müteessir olmaları şüphesizdir. Hususile mübadil muhacir ve saireye evvel ve ahir temellüküne talip oldukları emlâk ve mebaninin teffiz ve temlikleri muamelesi ikmal edilinceye kadar hak sahiplerine araziden maada emval tevziine imkân kalmıyacağı da bedihidir. 341 muvazenei umumiye kanun ile iktisap olunan hukukun iadesi demek olan ve cüziyeti hasebile ne malî ve ne de idarî mahzuru varit görülmiyen arazinin itasını istihdaf eden kanunun 1931 senesinde meriyetinin istihsaline bu kısım eshabı istihkakın alâkalarının katı lâzımgeleceği arz ve tesrii intaema müsaadeleri rica olunur efendim.

Başvekâleti Celileye

Mazbut emlâk yurtluk ve ocaklık mukabili maaş alanlardan şimdiye kadar emlâk almıyanlar hakkında tevdi buyurulan kanun lâyihası tetkik ve mütalea olundu :

Hükümetimiz köylüyü toprak sahibi yapmak ve mütemevvülânın ücretli hizmetkârlığından kurtarmak gayesini takip eylemektedir. 1341 senesi muvazenei umumiye kanunu ile 885 ve 1771 numaralı kanunlar ahkâmı ile bu gayenin temini emrinde ancak Hazine malı olan arazi ve emlâkten istifade edilmekte ve hatta bu arazinin ekseri mahallerde kifayetsizliği yüzünden bazı eşhasın tahiri tasarrufunda olan vâsi arazinin (mülk çiftliklerin) istimlâki ile köylüye tevziine zaruret hâsıl olmaktadır. Diğer cihetten Hazine emrindeki emlâk ve araziden bir kısmının da 1771 numaralı kanun ahkâmına tevfikân zaten mübadele mukavelenamesi hükmünce ahten üzerlerinden bir hakkı müktesepeleri bulunan mübadillerin kısmen temini hukukları için müzayede ile satılması zaruridir. Binaenaleyh merbut kanun lâyihası mündericâtı veçhile mazbut emlâk yurtluk ve ocaklık mukabili maaş alanlara emlâk ve arazi tevzi edilmek cihetine gidilmesi marüzzikir 1341 senesi muvazenei umumiye kanunu ile 885 ve 1771 numaralı kanunlar ahkâmının tatbikatından ihtilâti davet edecek ve esasen bu kabîl eşhas hemen alelûmum çiftçilikle iştigal etmiyen kısımdan olacağı cihetle bunlara verilecek araziye ortaklıkla çiftçi köylüye tevdi edecekler ve bu suretle ya zavallı köylü yine başkaları hesabına çalışıp hizmetçilikten kurtulmıyacak veyahut Hükümet tekrar bu araziye para mukabilinde istimlâk ile çiftçi köylüye tevzie mecbur kalacaktır. İşbu sebeplere mebni merbut kanun lâyihasında mevzubahs istihkak sahiplerinin kendilerine yurtluk maaşlarını kapitalize ederek münasip miktar para verilmesi suretile tatmin ve temini hukukları cihetine gidilmesi daha muvafık olacaktır. Malî ve hazinevî düşüncelerle her halde emlâk ve arazi verilmesi zarurî görüldüğü surette hiç olmazsa mebhusuanh 1341 senesi muvazenei umumiye kanunu ile 885 ve 1771 numaralı kanunlar hükümlerinin tatbiki ahkâmından sonra fazla kalacak emlâk ve araziden verileceğinin ve verilecek arazinin 500 dönümü tecavüz etmiyeceğinin metni kanunda kayıt ve tasrih edilmesi icap edeceği mütaleasında olduğum maruzdur efendim.

Başvekâlet makamına ve Maliye vekâletine arz olunmuştur.

Dahiliye vekili

Esbabı mucibe lâyihası

Evvelce düyunu umumiye bütçesinden, mazbut emlâk veya yurtluk, ocaklık mukabili maaş almakta iken 1341 muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesile, Hazine ile alâkaları kesilmek üzere istihkakları sermayeye kalp ve kendilerine gayrimenkul emval teffizi cihetine gidilen kimse-lerden mühim bir kısmının 1930 senesine kadar mezkûr madde hükmüne tevfikân istihkakları te- diye ve temin edilmiş, 1930 senesi zarfında iskân ve teffiz işlerinin tasfiyesi temin edilebilmek üzere, bu sene bütçesinde mezkûr madde hükmüne meriyet verilemediğinden cari sene zarfında bu yoldaki müracaatların isafı mümkün olamamış, kalan hak sahiplerinin başkaca bir kanun ile ihkak ve tayini vaziyetleri teemmül edilmiştir.

1341 muvazenei umumiye kanununun zikri geçen maddesinde, bu kabîl maaş sahiplerine emlâk ve arazi verilmesi mezkûr idi. O tarihtenberi Devlet uhdesinden bulunan emlâkin hemen kâffesi muhtelif kanunlarla bir yere tahsis ve temki edilmiş veya edilmekte bulunmuş olduğundan kanun lâyihasında yalnız Devlete ait ve bir cihete tahsis edilmemiş her cins arazinin teffizi derpiş edilmiştir.

Mezkûr maaşatın tahsisi çok eski tarihlere ait ve her aile için tutarı cüzî miktarlardan ibaret olduğuna göre mukabilinde verilecek arazinin 331 kıymeti mukayyedelerine nazaran mahsubu zarurî görülmüştür.

Eski kanunda verilecek mal kıymeti, istihkak miktarı olan on senelik maaştan ziyade olduğu takdirde % 10 fazlasına kadar farkın nakten tediyesi şeklinde kabul edilmiş olan hükmün, mahsup muamelesinin icrasında müşkülât arzedeceği ve esasen teadül temin edemediğinden ne fertlerin ve ne

de Hazinesinin lehinde görülemediği, bir kaç sahibi istihkakın müştereken mal almalarında bir sühulet mvecut bulunmakla bu hükmün teyit ve dercedilmesinde faide görüldüğü arzile işbu esbabı mucibe lâyihası tanzim edilmiştir.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Karar No. 11

Esas No. 1/140

8-XII-1931

Yüksek Reisliğe

Mazbut emlâk, yurtluk ve ocaklık maaşlarına mukabil 1341 muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesine tevfikân mal almamış olanlara verilecek arazinin sureti temini hakkında Başvekâletin 6/1961 numara ve 8 - VII - 931 tarihli tezkeresine merbut kanun lâyihası ve esbabı mucibesi encümenimizde Maliye vekili Abdülhalik ve millî emlâk umum müdürü Rüştü Beylerin huzur ile tetkik ve müzakere olundu.

Bu kabil maaşların tasfiyei tamını istihdaf eden kanun lâyihası; esasen 1341 senesinde ittihaz edilen umumî tedbirin devamını temin eden ahkâmından ibarettir. Ancak bu defa, istihkakların yalnız arazi mukabilinde tasfiyesindeki zaruret Hükûmet esbabı mucibesinde dahi izah olunmuştur.

Madde 1 — Birinci maddenin ilk fıkrası manayı takit edecek derecede uzun tertip edilmiştir. Encümenimizce maksadın daha vazih ve daha tam olarak ifadesi için fıkra şu suretle tanzim kılınmıştır.

(Mazbut emlâk, yurtluk ve ocaklık maaşlarına mukabil (341) muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesine tevfikân, şimdiye kadar mal almamış olanların istihkakları atideki şekilde temin olunur.)

Maddenin diğer fıkraları aynen kabul edilmiştir.

İkinci, üçüncü, dördüncü maddeler aynen kabul edilmiştir.

Beşinci maddede kanunun meriyeti için mebde 1 haziran 931 tarihi gösterilmiştir. Encümenimiz geçmiş bir tarihi meriyet mebdei ittihaz etmek zarureti görmediğinden maddeyi, kanunun neşri tarihinden muteber addetmek usulüne riayeten tadil etmiştir.

Altıncı madde aynen kabul edilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Çorum	Bayazıt	Isparta	Kütahya	Malatya	Mersin
İsmet		Kemal Turan	Ömer	M. Nedim	Hamdi

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

M. No. 69

Esas No. 1/140

27 - III - 1932

Yüksek Reisliğe

1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesine tevfikân mal almamış olan maaş sahiplerinin istihkaklarının sureti temini hakkında olup Maliye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize tevdi kılınan kanun lâyihası Millî Müdafaa Emlâk müdürü Rüştü Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

1929 malî senesi nihayetine kadar meriyette bulunan 1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesi ile, emlâki mazbuta, yurtluk ve ocaklık mukabili olarak mukaddema verilen maaş sahiplerine maaşlarının on senelik baliğine tekabül edecek miktarda emlâk ve arazi verilerek Hazine ile olan alâkalarının kesilmesi kabul edilmişti.

Hükümet teklif eylediği bu lâyiha ile salifüzzikir 45 inci maddenin meriyette bulunduğu seneler zarfında muameleleri ikmal edilemeyen bu kabîl maaş sahiplerine verilen istihkak senetlerinden bakiye kalanlar için yalnız arazi vermek suretile muamelelerinin ikmalini istemektedir.

Encümenimiz lâyihayı esas itibarile kabul eylemekle beraber 45 inci maddenin meri bulunduğu seneler zarfında muameleleri ikmal edilen maaş sahiplerinden ekserisinin hakları emlâk ve arazi verilmek suretile tasfiye edildiği halde haklarını daha evvel alamıyan ve adetleri evvelkilere nisbetle çok az olan bir kısım maaş sahiplerine yalnız arazi verilmek suretile muamele yapılmasını adaletle kabili telif görmemiştir.

Bu sebeple lâyiha Ankara, İstanbul, İzmir, Mersin, Adana, Trabzon ve Samsun şehirleri dahilindeki binalar hariç olmak ve diğer kasabalarda dahi verilebilmek üzere 45 inci maddenin esasları dairisinde tadil edilerek kabul edilmiştir.

Yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumî heyetin tasvibine arz olunur.

Reis	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza	Aza
Gümüşane	Konya	Tokat	Aksaray	Elâziz	Erzurum	Isparta
H. Fehmi	K. Zaim	Süreyya	A. Süreyya	H. Tahsin	Aziz	Mükerrem
Aza	Aza	Aza				
Manisa	Kırklareli	Kayseri				
M. Turğut	M. Nahit	A. Hilmi				

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Mazbut emlâk, yurtluk ve ocaklık mukabili maaş alanlardan şimdiye kadar emlâk alamıyanlara verilecek arazi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Mazbut emlâk, yurtluk, ve ocaklık mukabili evvelce verilen maaş sahiplerinden, 1341 muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesine tevfikân şimdiye kadar mal almamış olanların istihkakları atideki şekilde temin olunur:

A - İstihkak sahiplerine aslı maaşının on senelik baliği kadar, esasen Devlete ait veya muhtelif kanunlarla Hazine uhdesine geçen emvalden, resmen bir yere tahsis edilmemiş ve teffizinde İera Vekilleri Heyetince mahzur görülmemiş olan her nevi millî arazi verilir.

B - Verilecek arazinin hesaba esas olacak kıy-

MALİYE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Mazbut emlâk, yurtluk ve ocaklık mukabili maaş alanlardan şimdiye kadar emlâk almıyanlara verilecek arazi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Mazbut emlâk, yurtluk ve ocaklık maaşlarına mukabil 1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesine tevfikân şimdiye kadar mal almamış olanların istihkakları atideki şekilde temin olunur:

A) Aynen kabul edilmiştir.

B) Aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Mazbut emlâk, yurtluk ve acaklık maaşı mukabil verilecek emlâk ve arazi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Mazbut emlâk, yurtluk ve ocaklık maaşlarına mukabil 1341 senesi muvazenei umumiye kanununun 45 inci maddesinin meri bulunduğu müddet zarfında mal almamış olanların istihkakları atideki şekilde temin olunur :

A) İstihkak sahiplerine maaşlarının on senelik baliğna tekabül edecek miktarda esasen Devlete ait veya muhtelif kanunlarla Hazine uhdesine geçen emvalden, resmen bir yere tahsis edilmiş olanlar müstesna olmak ve Ankara, İstanbul, İzmir, Trabzon, Mersin, Adana ve Samsun şehirlerindeki binalar hariç bulunmak üzere emlâk ve arazi verilir.

B) Verilecek emlâk ve arazinin hesaba esas ola-

meti 1331 senesi vergide mukayyet kıymetidir. Bu tarihten sonra tahrir, ferağ intikal veya tadilat suretile değişen kıymetler, mukayyet kıymetine irca olunur.

C - İstenilen arazinin kıymeti, istihkaktan fazla olamaz. Noksan ise, maaş sahibi noksanile kabulde veya bunu terk ile başkaca mal talebinde muhayyerdir .

MADDE 2 — Bu kanun hükmü, maaş sahiplerinin halen Türkiye tabiiyetinde ve cümhuriyet hudutları dahilinde mukim olanlarına maksurdur.

MADDE 3 — Bu kabil maaş sahiplerinin bir kaçı birleşerek haklarını müştereken tayin ve istifa edebilirler.

MADDE 4 — Bu suretle verilecek arazi kıymetleri, Maliye bütçesinde açılacak bir fasla mevzu tahsisattan mahsup olunur.

MADDE 5 — Bu kanun haziran 1931 tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun icrasına Maliye vekili memurdur.

1 - VII - 1931

Bş. V. Ad. V. M. M. V.
İsmet Yusuf Kemal Zekâi

Da. V. Ha. V. Mal. V.
Ş. Kaya Dr. T. Rüşti M. Abdülhalik

Mf. V. Na. V. İk. V. S. İ. M. V.
Esat Hilmi M. Şeref Dr. Refik

C) Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Aynen kabul edilmiştir.

cak kıymeti 1331 senesinde vergide mukayyet kıymetidir.

C) Verilecek emlâk ve arazinin kıymetleri, maaşın on seneliğinden fazla olduğu takdirde fazla miktarın bedeli, maaş aslisinin bir seneliğinin baliğınr tecavüz etmemek şartile, maaş sahibinden nakten istifa olunur. Noksan olduğu takdirde noksanı diğer emval ile ikmal olunur.

MADDE 2 — Bu kanunun hükmü, maaş sahiplerinin halen Türkiye tabiiyetinde ve Cümhuriyet mıntakaları dahilinde mukim olanlarına mahsustur.

MADDE 3 — Bu kabîl maaş sahiplerinden bir kaçır birleşerek hisselerini tayin ve müştereken emlâk ve arazi talep ederlerse istihkaklarının mecmuuna göre haklarında birinci maddenin (C) fıkrası hükmü tatbik olunur.

MADDE 4 — Bu suretle verilecek emlâk ve arazi kıymetleri, Maliye bütçesinde açılacak bir fasla mevzu tahsisattan mahsup olunur.

MADDE 5 — 1931 malî senesi Düyunu umumiye bütçesinin 241 inci faslından 8 000 lira tenzil edilerek Maliye vekâleti bütçesinde (mazbut emlâk, yurtluk ve ocaklık maaşır mukabili verilecek emlâk ve arazinin mahsubu karşılığı) namile açılan 232 inci fasla tahsisatı fevkalâde olarak konulmuştur.

MADDE 6 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 7 — Bu kanunun icrasına Maliye vekili memurdur.